

ГЕРОЇЧНІ БИТВИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ХХ–ХХІ СТ.

Ключові слова: битва, права людини, протистояння, свобода, незалежність, національна свідомість, патріотизм.

Keywords: battle, human rights, confrontations, freedom, independence, national consciousness, patriotism.

Протягом довгих століть працьовитий та миролюбний народ України був вимушений виборювати право на свободу та суверенітет. В історії нашої країни, на жаль, налічується безліч фактів про силові протистояння нашого народу із загарбниками. Кожна з цих битв загартувала національну свідомість і піднімала бойовий дух, роблячи українців справжніми патріотами своєї Батьківщини, незважаючи на їх результативність. Кожна з описаних битв мала особливе значення та задавала напрям для подальшого історичного й культурного розвитку нашої держави.

Однією із героїчних сторінок України є бій під Крутами, який відбувся у січні 1918 р., у часи Української революції 1917–1921 рр., коли українську державність вибудовувала Українська Центральна Рада. Радянська влада, що встановилася у Росії в жовтні 1917 р., стала одним із ворогів Української Народної Республіки, і в грудні 1917 р. розпочала війну проти УЦР. 24–27 січня 1918 р. тривали запеклі бої за станцію Бахмач. Оборона цього міста є однією з маловідомих та героїчних сторінок в історії визвольної боротьби українського народу. Через перевагу сил ворога українські війська були змушені залишити Бахмач і відступити до станції Крути. На підкріплення українських частин було вирішено направити в Крути Першу Українську юнацьку (юнкерську) школу ім. Б. Хмельницького у складі чотирьох сотень (400–450 курсантів та 20 старшин). До юнаків школи приєдналась перша сотня новоствореного добровольчого Помічного Студентського куреня січових стрільців. Переважна більшість студентів не мала достатньої військової підготовки. До курсантів юнацької школи, студентів і гімназистів приєдналося ще десь до 80 добровольців з підрозділів місцевого Вільного козацтва із Ніжина. Криваве протистояння між загонами радянської армії та молодими захисниками української держави, які намагалися за будь-яку ціну зупинити просування армії на Київ, розгорнулося на залізничній станції. За свідченнями істориків та дослідників після цього бою радянська армія була повністю паралізована на 4 дні.

У період Другої світової війни 21–25 квітня 1944 р. відбувся один із численних боїв УПА проти радянської армії та партизанів. Попри те, що тактичну перемогу отримав противник, українські повстанці змогли вийти з оточення. Партизанські загонами Сидора Ковпака першими вирушили на боротьбу з українськими повстанцями. Основними методами, що використовувалися для знищення УПА, були фронтальні бої та сутички із залученням окремих загонів військ НКВД. Радянський уряд УРСР після закінчення Другої світової війни звертався до членів УПА з закликами скласти зброю в обмін на помилування. Однак тих, хто погоджувався на ці заклики, згодом судили та висилали до радянських політичних

таборів. Виступи проти більшовицької влади продовжувалися. Смерть головного командира УПА Романа Шухевича у 1950 р. значно ослабила повстанську армію. Але свою боротьбу під керівництвом Василя Кука вони продовжували до середини 1950-х рр.

Здавалося, вже в демократичному світі XXI ст., після двох світових воєн людство мало усвідомити всі жахи війни. Але і зараз Україна мусить силою зброї та свого незламного духу виборювати свободу. Різка зміна зовнішньополітичного вектора розвитку держави, її курсу, антиконституційної дії влади спричинила до наймасштабнішої події в новітній історії України – боротьби українських громадян за свої права, що переросла у громадянський протест, який тривав із 21.12.2013 до 21.02.2014 року. Він налічував 94 дні протистояння і отримав назву «Євромайдан», а з прийняттям Верховною Радою законів, що обмежували права та свободи громадян України, – Революція Гідності.

Дні, що розпочали перелік найчорніших сторінок сучасної історії України, – це 18–20 лютого 2014 року. Представники силових структур протягом 18–19 січня намагалися штурмувати та відтіснити протестувальників з їх позицій, але 20 лютого, перейшовши у наступ, Майдан повернув свої позиції та розширив підконтрольну зону аж до урядового кварталу. 20 лютого 2014 р. український парламент мав розглядати можливі зміни в Конституції. Під стіни Верховної Ради прийшли обурені мітингувальники, які вимагали ухвалення акту про повернення до Конституції 2004 р. та обмеження повноважень Президента, але на розі вулиць Інститутської та Шовковичної їх зустріли підрозділи спецпризначенців. Водночас проходив провладний мітинг, підкріплений так званими «тітушками». На жаль, все це відбувалося під зливою снайперських пострілів... У цей день трагічно загинуло більше 100 осіб, а представники МВС вперше офіційно визнали факт використання вогнепальної зброї проти учасників Євромайдану.

На початку серпня 2014 р. в районі міста Іловайськ розгорнулась одна з найстрашніших битв для української армії у війні на Донбасі. Із 6 до 29 серпня, майже місяць, тривали бої, які увійшли в історію під назвою «Іловайський котел». Під час цих боїв українська армія змогла відвоювати частину міста, однак згодом Збройні Сили України та МВС були оточені бойовиками терористичної організації «ДНР» і російськими військовими. Незважаючи на домовленості про припинення вогню і надання можливості українській армії відступити, терористи відкрили вогонь по бійцях, що намагалися вийти з оточення. Наслідком Іловайського котла стали великі втрати в рядах українських військових: 300 – потрапили у полон, 429 – отримали поранення різного ступеню тяжкості, 366 – загинули.

Українська сторона вимушена була погодитися на умови Мінського перемир'я, підписаного 5 вересня 2014 р. в білоруській столиці.

Битва за контроль над стратегічно важливим об'єктом – Донецьким аеропортом – розпочалася у квітні 2014 р. Ці запеклі бої можна порівняти з обороною Сталінграду, а військових, які відстоювали аеропорт, називають не інакше як «кіборги». Оборона Донецького аеропорту стала символом незламності та мужності Збройних Сил України і тривала 242 дні. На січень 2015 р. припадають найкращі та найзапекліші бої. Відвід непереможних «кіборгів» з аеропорту був обумовлений тим фактом, що всі злітні смуги, споруди були зруйновані щент і

перестали становити будь-яку стратегічну цінність та важливість. 22 січня 2015 р. вцілілі захисники вийшли з терміналу, проте багато пораниених і контужених українських бійців потрапили до полону. За офіційними даними, захищаючи Донецький аеропорт, загинуло приблизно 100 військових.

Джерела та література

1. Бій під Крутами в національній пам'яті: збірник документів і матеріалів / О. М. Любо-вещ (керівник); О. М. Березовський, С. В. Бутко, А. О. Тищенко, І. В. Цимбал Київ: ДП НВЦ «Пріоритети», 2013. 288 с.

2. 25 історичних битв за Україну про які треба завжди пам'ятати. URL: <https://etno-hata.com.ua/statti/traditsiji/25-istorichnih-bitv-za-ukrajinu-pro-jaki-treba-zavzhdi-pamjatati/>

Паламарчук Надія

Лицей № 1 смт Стрижавки

Вінницького району Вінницької області

ГЕРОЇ, ЯКИХ ОБ'ЄДНАЛА ДОНЕЧЧИНА

Ключові слова: війна, протистояння, свобода, незалежність, патріотизм.

Keywords: war, confrontations, freedom, independence, patriotism.

*Ми б'ємось за те, чому нема ціни
у всьому світі, – за Батьківщину.*

Олександр Довженко

Війна – це завжди погано, ніколи воєнні дії не принесуть нічого хорошого. Сльози близьких, втрати найрідніших, все те, що було нам найближчим та найдорожчим, перестає існувати. 24 лютого... Звичайна дата... Але не для українців. Цей день змінив життя абсолютно кожного. Ворог приніс в Україну кровопролиття та перекреслив мрії багатьох молодих українців. Чимало юнаків і дівчат пішли добровольцями до війська, щоб зі зброєю в руках захищати свою країну від російської агресії, долучилися до лав територіальної оборони, почали вчитися надавати медичну допомогу пораниеним, займатися волонтерством. Усі ті, хто мріяв про щасливе майбутнє, зараз мріють лиш про одне – про перемогу. Мріють повернутись до рідних домівок. Мріють про мирне життя.

Я й досі пам'ятаю той день, наче він був вчора. Моя мама – держслужбовець, у той день була на зміні. Сьома ранку, чую телефонний дзвінок, тато бере слухавку, де було встановлено гучний виклик, і я добре чую лише два слова: «Прокидайтеся, почалось». Тоді стало все зрозуміло. Телевізор навіть і не вмикали: батько вийшов надвір, і ми почули вибух. Було гучно і дуже страшно. Я почала хвилюватись, але тато свого переживання не показував. Не гаючи часу, ми з сестрою зібрали речі і розуміли, що поїдемо до дідуся з бабусею, де тихіше та спокійніше. Ми їхали всю дорогу мовчки, тато лиш дивився на нас, і по погляду було все зрозуміло. Ми не знали, як пояснити все молодшій сестрі, але з часом все ж розповіли. 25 лютого о 8 ранку батько вже був у військоматі.